

dnia 13. 03. 2026

WPLYNĘŁO

UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI

RPW/4570/2026 P
Data: 2026-03-13

Prof. ALK dr hab. Jacek Tomkiewicz

Katedra Ekonomii

Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Xiang WeiYi pt. „Green productivity and its determinants: A cross regional analysis of East Asia and Central-Eastern Europe”. Praca napisana została pod kierunkiem prof. US dr hab. Małgorzaty Guzowskiej.

Uwagi wstępne

Recenzja została przygotowana w oparciu o obowiązujące przepisy, tj. Ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z r. 2018 r. (tekst na podstawie Dz. U. z 2024 r. poz. 1571).

Według w/w ustawy rozprawa doktorska powinna: „...stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego....oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej...”.

Uważna lektura dysertacji nie pozostawia według mnie wątpliwości, że oba wymienione wyżej warunki zostały spełnione, a co za tym idzie moja ocena przedstawionej rozprawy doktorskiej jest pozytywna.

Na pozytywną ocenę wpływają następujące cechy recenzowanego opracowania.

Analizowany temat jest ważny zarówno z punktu widzenia naukowego, jak i z punktu widzenia prowadzenia polityki gospodarczej. Skutki, jakie działalność gospodarcza wywołuje dla środowiska naturalnego, są analizowane przez ekonomistów już od dawna, ale nowym trendem jest wskazywanie na koszty i ewentualne korzyści, jakie niesie dla dynamiki gospodarczej konieczność troszczenia się o stan przyrody. Koncepcja tzw. „zielonej produktywności/wydajności” (ang. *green productivity*) jest stosunkowo nowa i oryginalna. Dysertacja przybliży ten temat i pokazuje stan badań w tym zakresie. Cel pracy, jakim jest pokazanie warunków i okoliczności, które decydują o dynamice „zielonej wydajności” jest ciekawy intelektualnie i ważny z punktu widzenia prowadzenia polityki proekologicznej, bo wskazuje się, że spełnianie wymogów ochrony środowiska niekoniecznie musi zmniejszać tempo wzrostu wydajności, a co za tym idzie osłabiać wzrost gospodarczy.

Lektura rozprawy wskazuje na dobrą znajomość przez autorkę materii z zakresu makroekonomii, szczególnie w obszarze teorii wzrostu i wzajemnych relacji między gospodarką, a środowiskiem naturalnym.

Na uznanie i jednoznacznie pozytywną ocenę zasługuje tzw. warsztat badawczy. Koncepcja, pytania badawcze oraz hipotezy zostały poprawnie i jasno sformułowane, zgodnie z wymogami zaawansowanej pracy naukowej. Metody badawcze zostały dobrze dobrane do celu pracy, a same metody stoją na wysokim poziomie merytorycznym i spełniają najlepsze standardy dla badań ilościowych w ekonomii.

Uwagi szczegółowe

Praca, oprócz elementów typu wstęp, czy spis wykorzystanych źródeł, składa się z sześciu rozdziałów. Układ jest typowy dla rozprawy doktorskiej. Po wstępie teoretycznym, przedstawieniu koncepcji i przeglądzie wyników dotychczasowych badań, omawiane są założenia oraz metody badania ilościowego oraz dane - ich charakterystyka i źródła ich pozyskania. Kolejne rozdziały to opis przeprowadzonych badań ilościowych, analiza ich wyników oraz wnioski i rekomendacje, jakie można na ich podstawie sformułować. Taka struktura pracy jest jak najbardziej sensowna z punktu widzenia celu, jaki został postawiony przed dysertacją.

W części teoretycznej/opisowej na największą uwagę zasługuje dobre umiejscowienie badań w teorii wzrostu gospodarczego oraz rozpoznanie potencjalnych okoliczności, które mogą prowadzić do wzrostu „zielonej wydajności”. Bardzo ważna jest także dyskusja różnych sposobów uwzględniania „zużycia” środowiska we wskaźnikach rozwoju gospodarczego. Przyjęte grupy krajów do badania ilościowego mają swoje uzasadnienie, ale można mieć tu pewne wątpliwości, o których będzie mowa dalej. Podobnie jest w przypadku danych niezależnych w badaniu modelowym.

Część empiryczna spełnia najwyższe standardy pracy naukowej. Schemat badanych zależności jest dobrze przedstawiony i uzasadniony, przyjęta metoda analizy panelowej jest w miarę oczywista z punktu widzenia celu rozprawy. Cała procedura badania ilościowego i wnioskowania została przeprowadzona prawidłowo. Wnioski z uzyskanych wyników badań są ciekawe i wcale nie takie oczywiste jak wskazuje intuicja. Niewątpliwym wkładem do nauki jest rozpoznanie znaczenia tzw. starego kapitału w gospodarkach.

Mimo niewątpliwie wysokiego poziomu naukowego i poprawności prowadzonej analizy, można sformułować pewne uwagi krytyczne.

Po pierwsze, wprowadzie są dyskutowane słabości używania poziomu dochodów publicznych z tzw. podatków ekologicznych jako wskaźnika polityki proekologicznej, ale można wskazać tutaj na dodatkowe okoliczności interpretacyjne. Wśród tzw. podatków ekologicznych największą rolę pełni podatek akcyzowy od paliw, a jego pobór często nie jest rezultatem wyjątkowo proekologicznej polityki danego kraju, ale koniecznością wynikającą z faktu, że pobór innych podatków, szczególnie dochodowych, jest dużo trudniejszy. Dobrze widać to na przykładzie Bułgarii – wyjątkowo wysokie wpływy z podatków ekologicznych w tym kraju to raczej skutek niskich podatków dochodowych, a nie świadoma proekologiczna postawa rządzących.

Nie do końca jestem także przekonany do tego, że za grupę kontrolną przyjęto kraje bałtyckie, które poziomem rozwoju i spuścizną instytucjonalną są jednak bardzo podobne do pozostałych gospodarek z regionu Europy Środkowo-wschodniej.

Inną wątpliwość budzi połączenie w jedną grupę badawczą krajów Azji, tj. Japonię, Koreę Płd. i Chiny. Chiny to kraj, który zanotował spektakularne tempo wzrostu gospodarczego w ostatnim czasie, ale jednak poziom jego rozwoju (PKB pc) to jednak połowa wielkości japońskiej, a co za tym idzie charakter gospodarki jest jednak inny, chociażby z punktu widzenia udziału przemysłu w PKB. Przy porównaniach z krajami EŚW warto także pamiętać, że te badane kraje Azji, w przeciwieństwie do EŚW, notują nadwyżki handlowe. To ma też swoje skutki dla wpływu gospodarki na środowisko – w Europie możemy notować niższe emisje CO₂, bo produkujemy głównie niskoemisyjne usługi, a dobra przemysłowe importujemy w dużej mierze z Azji.

Powyższe uwagi nie sprawiają, że rozprawa jest oceniana negatywnie, mają one raczej charakter polemiczny i uzupełniający.

Końcowa ocena

Ocena przedstawionej pracy jest zdecydowanie pozytywna. Na rzecz takiej opinii wskazuje kilka czynników:

- autorka bardzo dobrze porusza się w problematyce ekonomii rozwoju, zna założenia modeli wzrostu gospodarczego oraz podstawy teoretyczne analizy związków gospodarki ze środowiskiem naturalnym,

- praca wykazuje znajomość najnowszego dorobku z zakresu wzajemnych relacji między wzrostem gospodarczym i środowiskiem naturalnym oraz polityki ekologicznej,
- rozprawa została właściwie zaplanowana – cel badawczy jest precyzyjnie wskazany, wywód jest konsekwentny i zwarty,
- badanie empiryczne zostało dobrze zaprojektowane, jego prezentacja jest jasna i logiczna,
- badania ilościowe spełniają najwyższe standardy ekonometryczne/statystyczne, wyciągnięte wnioski są logiczne i dają dobrą podstawę do dalszych badań i ewentualnych wdrożeń do polityki gospodarczej,
- tekst jest napisany dobrym, precyzyjnym językiem,
- rozprawa nie ma niedociągnięć technicznych – edycja, redakcja, formatowanie zostały starannie przeprowadzone.

Podsumowując, lektura rozprawy mgr Xiang WeiYi pt. „Green productivity and its determinants: A cross regional analysis of East Asia and Central-Eastern Europe” była przyjemnością i nie mam wątpliwości, że stanowi ona istotny wkład do dyscypliny ekonomia i finanse. Nie mam wątpliwości, że mgr Xiang WeiYi może być dopuszczona do dalszych kroków postępowania doktorskiego.

Dr hab. Jacek Tomkiewicz prof. ALK

